

Enheten för naturvård

Koholmen SE0110306

Bevarandeplan för Natura 2000-område

(enligt 17 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.)

Inledning

Bevarandeplanen är det dokument som beskriver vilka mål som ska uppnås i bevarandet av ett Natura 2000-område och som anger vilka bevarandeåtgärder som planeras. I bevarandeplanen beskrivs vilka förutsättningar som krävs för att de utpekade arterna och livsmiljöerna ska upprätthålla s.k. gynnsam bevarandestatus. Det har betydelse för tillämpningen av regelverket om Natura 2000-områden.

BEVARANDEPLANDatum
2016-12-20Beteckning
511-44886-2016

Namn	Koholmen	Areal	16,4 ha
Natura 2000-kod	SE0110306		
Kommun	Nynäshamn		
Bevarandeplan fastställd av Länsstyrelsen	2007-02-05		
Bevarandeplan reviderad av Länsstyrelsen	2016-12-20		
Områdestyp och status	SAC-område enligt art- och habitatdirektivet		
Ägarförhållanden	Privat		

Ingående livsmiljöer enligt art- och habitatdirektivet

Tabell 1. Livsmiljöer.

Livsmiljökod	Livsmiljöns namn	Areal (ha)	Andel (%)
1630	*Strandängar vid Östersjön	3,9	24
6270	*Silikatgräsmarker	8,6	52

* Prioriterad livsmiljö – bevarandet bedöms ha hög prioritet inom EU.

Ingående arter enligt art- och habitat eller fågeldirektivet

Natura 2000-arter är arter som finns upptagna i bilaga 2 till EU:s art- och habitatdirektiv och skyddas därmed av Natura 2000-reglerna. I denna bevarandeplan nämns andra arter än de som är skyddade av Natura 2000-reglerna. Dessa arter har inte samma lagliga skydd såsom eventuella Natura 2000-arter.

Tabell 2. Arter.

Artens kod	Svenskt namn	Vetenskapligt namn
Inga Natura 2000-arter finns rapporterade från området.		

Bevarandesyfte för Koholmen

Bevarandesyftet och beskrivningen av livsmiljöer nedan utgör den beskrivning som ska upprättas i enlighet med 17 § förordningen om områdesskydd m.m. (FOM). Tillsammans med bevarandemål och bevarandeåtgärder i denna plan utgör de underlag som visar hur myndigheterna behöver arbeta för att motsvara kraven i 16 § FOM.

BEVARANDEPLAN

Datum
2016-12-20

Beteckning
511-44886-2016

Det övergripande syftet med Natura 2000-området är att bidra till att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för de i området utpekade livsmiljöerna.

Båda livsmiljöerna – strandängar och silikatgräsmarker - är prioriterade i området. I närområdet finns inga liknande habitat inom skyddade områden. Däremot finns livsmiljöerna i ett flertal Natura 2000-områden ca 5 km västerut: Kålsö, Botten, Tullgarn och Nora Holmäng.

Prioriterade åtgärder för området är upprättande av betesavtal/miljöersättning, samt den skötsel som framgår av tabell 3. Se kursiverad text under rubriken ”Bevarandeåtgärder med tidsplan”.

Bevarandemål för Koholmen

***Strandängar vid Östersjön (1630) och *Silikatgräsmarker (6270)**

- Arealen strandängar vid Östersjön och silikatgräsmarker ska bibehållas.
- Vegetationen ska vara välhävdat av bete och/eller slåtter, helst bete, varje år vid vegetationsperiodens slut så att ansamling av förna inte sker.
- Igenväxningsvegetation förekommer inte eller endast i begränsad omfattning. Blommande/bärproducerande buskar och småträd, t.ex. slån, nypon och enar, kan i den torra hagmarken bevaras i låg täckningsgrad.
- Marken ska vara opåverkad av konstgödsling och stödutfodring, kalkning, dikning, insädd av för livsmiljön främmande arter.
- De för livsmiljön typiska arterna, till exempel låsbräken, fältgentiana, ormtunga, tofsvipa, rödbena, ängspioplärka, ska finnas i livskraftiga bestånd.

Beskrivning av området

Natura 2000-området Koholmen i Himmerfjärden är en långsträckt skärgårdsö, belägen mellan Mörkö och Lisö, i Nynäshamns kommuns västra del. Ön, som tidigare haft namnet Björkholmen, har kontakt med fastlandet vid lågvatten men vid högvatten är Koholmen en ö. En anlagd betongbro (betongplattor som lagts ut på rad på marken) möjliggör numera traktortransporter ut på holmen året runt, åtminstone vid medelvattenstånd. På södra delen av ön finns flera lämningar, bl.a. husgrunder efter Oaxens prämvarv som låg här mellan 1885-1917. De flesta husgrunderna på ön härrör från denna varvsverksamhet som var förknippad med kalkbrytning på Oaxen.

Koholmens topografi är varierad med berggrundspräglade branter i väst samt fläcka morän- och sedimentslutningar mot Koholmsviken i öst.

BEVARANDEPLAN

Datum
2016-12-20

Beteckning
511-44886-2016

Vid studier av den ekonomiska kartan från 1950-talet kan konstateras att vid denna tidpunkt var holmen betydligt mindre trädbevuxen, mer öppna gläntor i västra delen, jämfört med idag. Vid denna tidpunkt nyttjades fortfarande en åkeryta på ön, men idag är denna beväxt med framförallt tuvtåtel, ängsgöre och harstarr.

Trädskiktet består idag till övervägande del av björk, klibbal, asp, ädellövträd, oxel, rönn, gran och tall. Vissa av träden är mycket grovvuxna och en del av dessa gamla håller på att dö och falla omkull. Buskskiktet utgörs av slån, nypon och av en. Flertalet av enbuskarna är mycket grova och under senare år har flera av dessa brutits av eller fläkts sönder. Här och var finns grupper av hassel och en del av dessa har nästintill trädkaraktär och är mycket grova.

Koholmsviken och strandängarna är viktiga för fågellivet. I området häckar rödbena, enkelbeckasin, strandskata, tofsvipa, sothöna, skäggdopping, sänglärka och ängsfiol. Under sensommaren kan ibland 100-tals rastande vadare uppehålla sig inom området som t.ex. grönbena, svartsnäpp och gluttsnäppa. Vår och höst ligger ofta mängder med dykänder i anslutning till Koholmen.

Beskrivning av livsmiljöer

***Strandängar vid Östersjön (1630)**

På havsstrandängarna växer krypven, salttåg, smultronklöver, gulkämpar, havssälting, knappsäv och agnsäv. Havsstrandängarna kantas delvis av vassbälten och på den övre delen av havsstrandängen finns en smal ridå av klibbal som till antalet består av ca 100 träd.

***Silikatgräsmarker (6270)**

Livsmiljön utgörs av en öppen hagmark med delvis enstaka hagmarksträd, stora enar. Bitvis finns här art- och individrika växtsamhällen med arter som ormröt, kattfot, blåsklöver, tidigblommande fältgentiana, backtimjan, darrgräs, solvända, knölsörblomma och jungfrulin.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt

En komplett lista är inte möjlig att upprätta. Här listas ett urval hot som i det här området bedömts mest relevanta.

BEVARANDEPLANDatum
2016-12-20Beteckning
511-44886-2016***Strandängar vid Östersjön (1630)**

- Upphörd hävd, som kan leda till att bladvassen samt träd (klibbal) på strandängen ökar i mängd.
- Markexploatering. Strandängsområden kan förstöras genom utfyllnad, uppläggande av muddermassor, vägdragningar, ledningsdragningar bebyggelse, nydikningar, täkt etc.
- Spridning av bekämpningsmedel eller gödselmedel.
- Dräneringar för att påskynda avrinningen från strandängen kan helt eller delvis förstöra biotopen. Strandängens karaktäristiska flora och fauna missgynnas av den minskade saltvattenspåverkan som blir följden.
- Gödsling (förutom från djur som betar i området), stödutfodring (endast några dagar i samband med betessläpp och installning), kalkning, dikning eller insådd av för livsmiljön främmande arter.
- Uppodling och invallningar.

***Silikatgräsmarker (6270)**

- Upphörd hävd med igenväxning som följd.
- Igenväxning av träd och buskar.
- Markexploatering. Gräsmarken kan förstöras genom utfyllnad, vägdragningar.
- Uppläggande av jordmassor.
- Kväveläckage från angränsande marker.
- Uppodling och invallningar. På grund av minskat behov av åkermark är detta ej ett överhängande hot idag.
- Gödsling (förutom från djur som betar i objektet), stödutfodring (endast några dagar i samband med betessläpp och installning), kalkning, dikning eller insådd av för livsmiljön främmande arter.

Bevarandeåtgärder med tidsplan**Gällande regler**

Enligt 7 kap 28 a § miljöbalken (MB) krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön eller störa utpekade arter i ett Natura 2000-område som har förtecknats enligt 7 kap 27 § MB. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändig för skötseln och förvaltningen av området. Alla Sveriges Natura 2000-områden utgör dessutom riksintressen (enligt 4 kap MB), vilka ska beaktas vid prövning av ärenden och planläggning.

Strandskydd gäller enligt 7 kap 13-18 §§ MB inom delar av Natura 2000-området. Inom strandskyddat område är viss typ av exploatering förbjuden, t.ex. uppförande av ny byggnad. Undantag från förbudet gäller t.ex. byggnader som behövs för de areella näringarna och som måste finnas inom strandskyddat område.

BEVARANDEPLANDatum
2016-12-20Beteckning
511-44886-2016

En del av området planeras ingå i ett åtagande om miljöersättning för skötsel av betesmarker och slåtterängar med särskilda värden. I området kommer de skötselvillkor som står i åtagandeplanen att gälla.

Behov av ytterligare reglering

Åtagandet om miljöersättning behöver fastställas och ytterligare avtal eller miljöersättning behövs därutöver för att säkra att hela området hävdas.

Tabell 3. Förslag till skötselåtgärder som komplement till vad som gäller i åtagandeplaner för Koholmen. Åtgärder i kursiv är prioriterade.

Livsmiljö/art	Åtgärd	Tidsplan
*Strandängar vid Östersjön (1630)	<i>Bete med tidigt betespåsläpp.</i> <i>På östra sidan av Koholmen finns ca 100-talet klibbalar, en del är gamla men huvudparten är relativt unga. Av de yngre alarna kan 75% tas bort.</i>	Årligen. Vid behov.
*Silikatgräsmarker (6270)	<i>Bete med tidigt betespåsläpp.</i> <i>Röjningar har tidigare gjorts i området. En del enbuskar som brutits av eller fallit omkull kan tas bort.</i>	Årligen. Vid behov.

Bevarandetillstånd i dag

Tabell 4. Bevarandetillstånd hos ingående livsmiljöer.

Livsmiljö/art	Bevarandetillstånd
*Strandängar vid Östersjön (1630)	Gynnsamt.
*Silikatgräsmarker (6270)	Gynnsamt.

Inventeringar i området och andra referenser

Nynäshamns kommun. 1991. *Översiktlig naturinventering av Nynäshamns kommun 1988-1990.*

Nynäshamn kommun. *Naturkatalogen.*

Länsstyrelsen i Stockholms län, 1993: *Ängar och hagar.* Rapport nr 18:1993.

Länsstyrelsen i Stockholms län, 1995. *Våtmarksinventering i Stockholms län.*

Länsstyrelsen i Stockholms län, 2001, 2002. *Åtgärdsplan för bevarande av betesmarker och slåtterängar.*

BEVARANDEPLANDatum
2016-12-20Beteckning
511-44886-2016**Karta**

Livsmiljöernas sifferkoder i kartan och dokumentet är korrekta liksom namnen i dokumentet. Livsmiljöernas namn i kartan kan dock vara felaktiga.

